

CZU: 159.922.8:37.018.1

DOI: 10.46727/c.v2.18-19-03-2023.p98-103

EVALUAREA CALITĂȚII FORMĂRII ADOLESCENȚILOR PENTRU VIITOR ÎN CONTEXTUL PROMOVĂRII VALORII PARENTALITĂȚII RESPONSABILE

EVALUATION OF THE QUALITY OF ADOLESCENT EDUCATION FOR THE FUTURE IN THE CONTEXT OF PROMOTING THE VALUE OF RESPONSIBLE PARENTHOOD

Nadejda Ovcerenco,
doctor în pedagogie, conferențiar universitar,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Nadejda Ovcerenco,
Doctor of Pedagogy, Associate Professor of the Department,
"Ion Creangă" State Pedagogical University from Chisinau
ORCID: 0000-0003-0048-2794
ovcerenco.nadejda@upsc.md

Abstrac: *The article identifies and describes the problem of diagnosing the training of adolescents for the future on the dimension of promoting the value of responsible parenthood. Emphasis is placed on the fact that teachers and parents have the role of permanent evaluators of the level of training of students, sons and daughters for the role of responsible parent. This diagnosis must be carried out for each adolescent individually, and cannot be replaced by any collective assessment and statistical analysis, as it refers to the estimation of personal values, beliefs and attitudes towards the phenomenon of parenthood. Such an evaluation must be done continuously in order to prevent in time the possible devaluation of the phenomenon of parenthood, modify some unwanted trends, such as the childfree phenomenon, promote responsible parenthood. Intervention in this direction needs to be carried out through persuasive educational strategies.*

Key-words: *values, parenthood, responsibility, responsible parenthood, childfree, training for the role of a responsible parent.*

Introducere

Încercarea de a crea în secolului XXI un model ideal de formare a adolescenților pentru viitor în contextul descoperirii/acceptării/promovării valorii parentalității responsabile este mai relevantă ca niciodată. Fiecare generație primește drept moștenire un model real al propriei sale familie, model al manifestării parentalității, la care se va raporta pe întreaga durată a maturizării sale psihofiziologice și vieții de adult.

Rezultate și discuții

În această ordine de idei, necesitatea formării adolescenților pentru cunoașterea valorii parentalității și conștientizarea importanței asumării responsabilității în realizarea rolului parental este evidentă. Căci prin valorile transmise de familia de origine, adolescentul acceptă sau respinge sistemul axiologic promovat de comunitatea, membru al cărei se consideră.

Constatăm că, nu doar incertitudinea teoretică, ci și valul de factori empirici, care afectează negativ crearea unei familii armonioase, axată pe valori perene, au atins punctul culminant. Problema relevanței este strâns legată de problema analizării proceselor negative moderne. Modelul familial și parental existent, promovat de societate, este departe de a fi ideal. Însă sistemului educațional are obligativitatea de a se preocupa de formarea adolescenților pentru viitor pe dimensiunea promovării valorii parentalității responsabile cu mult timp înainte ca aceștia să devină părinți. Și să nu se limiteze

doar la o analiză a factorilor care stau în calea realizării cu succes a rolului de părinte în condițiile familiilor complete și incomplete.

Cunoaștem, că atitudinea față de parentalitate la început se formează în familie și este modelată de diverse tipuri de relații de familie tradițională și modernă [2]. Copiii se nasc în familii în care responsabilitatea parentală poate fi prezentă sau absentă. Iată de ce problema pregătirii tinerilor pentru viitoarea parentalitate se impune a fi o prioritate a sistemului educațional. Prin esența sa, conceptul de parentalitate este destul de general și abstract, iar calitatea manifestării parentalității se extinde în plan privat și concret. Prin urmare, evaluarea adevăratei calități a formării respective este posibilă doar la nivelul evaluării individuale, cu verificarea aplicării practice a teoriei domeniului investigational de către fiecare subiect al cercetării în parte și identificarea diferenței dintre componentele ideale și cele reale ale modelului pedagogic de formare propriu-zisă [2]. Constatăm, că până în prezent, nimic nu prefigurează că instituția familiei își va schimba parcursul în direcția renunțării la valorile familiale tradiționale în favoarea acceptării celor alternative. Ca orice aspect al sferei sociale, familia are o relativă independență de dezvoltare [3].

În realizarea lucrării respective, am ținut să pornim de la analiza conceptului de ideal moral, acceptat la nivel de gândire colectivă și raportat la dimensiunea individuală, care presupune rațiune, frumusețe și bunătate. În acest context, remarcăm flexibilitatea acceptării conceptului dat. Componentele idealului moral sunt strâns legate de modelul familiei și parentalității ideale, promovat de societate. S-ar părea, că un grad avansat de progres tehnic și economic ar putea să întărească și să plaseze institutul familiei la cel mai înalt nivel. În realitate vedem un decalaj și chiar o mișcare înapoi. Astfel, în locul unei căsătorii legale apar alternativele acestea sub forma „*uniunii libere*„ sau „*mariajului contractual*”, etc., unde relațiile senzuale sunt substituite cu un calcul rațional. Și, în loc de manifestarea responsabilității parentale, cuplurile tinere preferă să poarte doar titlul onorific de părinte.

În lucrarea respectivă vom încerca să determinăm și impactul negativ al alternativelor căsătoriei legale asupra calității formării adolescenților pentru rolul de părinte responsabil. Prezența nenumăratelor alternative ale căsătoriei legale, precum „*căsătoria civilă*”, „*căsătoria de tipul „oaspete preferat*”, „*căsătoria aranjată*”, „*căsătoria juvenilă*”, „*căsătoria swinging*”, etc. – toate vin să concureze cu *căsătoria tradițională*, legală. Constatăm, cu regret, că căsătoriile construite din dragoste astăzi pierd teren în raport cu formele alternative de relații conjugale și familiale. Pornind de la ideea, că modelul parental depinde de modelul familiei de origine al adolescentului, în continuare ne vom concentra pe descoperirea și analiza specificului modelului respectiv.

Astfel, reflectând asupra problemei evaluării calității formării adolescenților pentru viitor pe dimensiunea promovării valorii parentalității responsabile, involuntar ne vine în minte o comparație cu lumea animală. Chiar și în mediul opresiv al grădinii zoologice, cuplurile din lumea sălbatică reproduc în mod firesc relațiile dintre membrii familiei, care sunt de invidiat pentru omenire. De exemplu, femela-tigru hrănește puii, iar masculul este paznic, păstrând fidelitatea conjugală și familială. Un alt exemplu, este demonstrat de pinguini, care, persecutați de legea naturii, în condiții dure, incubază pe rând oul și hrănesc puiul, demonstrând fidelitate. Este cunoscut și exemplul de fidelitate al perechilor de lebede.

Constatăm, că oamenii s-au îndepărtat destul de mult de legile firești ale naturii. Argumente avem destule, care ușor pot fi desprinse din caracteristica formelor alternative ale căsătoriei legale.

Vom începe cu elucidarea caracteristicilor tipului de familie bazată pe căsătoria civilă, și care presupune relații conjugale și familiale fără careva teme juridic. Acest tip de căsătorie imediat scoate

la iveală consecințele legate de nașterea copilului, atribuirea numelui nou-născutului, determinarea locului de reședință și asumarea responsabilităților cu privire la întreținerea și creșterea copilului procreat. Un alt tip de căsătorie sub forma „vizitei soțului în ospetie la soție”, reprezintă o formă de căsătorie libertină, ce convine ambelor părți. Acest gen de căsătorie, tip de relație soț - soție, are consecințe grave pentru dezvoltarea psiho-emoțională a copiilor procreați, fiind asociat cu sibirismul ca stil de viață, care pune în prim plan valoarea luxului excesiv și desfrâului, cultul plăcerii fără asumarea responsabilității față de parentalitate, familie.

Căsătoria juvenilă, ca formă a căsătoriei legale, este creată, în mod accidental, din persoane imature sub aspect psihologic care nasc copii cu diverse probleme psihofiziologice. Acest tip de căsătorie, de cele mai multe ori, înregistrează un colaps al relațiilor conjugale. Alt exemplu este tipul *căsătoriei swinging*, unde specificul relațiilor conjugale promovează deschis promiscuitatea. Partea cea mai mare a necazului revine copiilor născuți ca urmare a acestor relații, în momentul când încearcă să afle cine sunt creatorii lor adevărați.

O altă alternativă a căsătoriei legale este căsătoria între persoane de același sex, relație care exclude nașterea copiilor pe cale firească, tradițională, și care duce la distrugerea naturii firești, credinței, moravurilor, valorile familiale autentice. Procrearea pe cale vitro este rezultatul progresului tehnologic, și care, de fapt, este considerate drept primă lovitură pentru însăși natura omului. În momentul în care un copil devine conștient de faptul că este o ființă cosmică cu doi tați sau două mame, acesta trăiește o stare confuză. Însă, pe viitor, va accepta și promova aceleași nonvalori cu privire la buna funcționalitate a relației dintre soț - soție, părinte - copil. În cazul dat, considerăm potrivit să folosim conceptul de „efect bumerang”, care ne avertizează, că urmașii repetă inevitabil modelul atitudinal și comportamental al părinților. Urmează să fie clarificat prin realizarea unor investigații solide în acest sens măsura în care această realitate afectează calitatea formării adolescenților pentru viitor pe dimensiunea promovării valorii parentalității responsabile.

În continuare vom analiza procesul formării adolescenților pentru parentalitatea responsabilă din perspectiva impactului ecumenismului asupra calității formării respective, concept care este relativ nou la orizontul spiritual. Erezia, abaterea de la credință, nu presupune negarea unei credințe în favoarea alteia, ci lipsa credinței în Dumnezeu. Evident, credința este urmată de toate celelalte calități umane care caracterizează personalitatea. Negarea religiei a cuprins generația secolului nostru din motive care necesită o altă analiză. Însă impactul fenomenului dat asupra relațiilor familiale și parentale cu adevărat șochează. Prima concluzie la care se poate ajunge este că orice persoană, în căutarea adevăratelor valori, este ușor de manipulat. Ca și în cazul fenomenul denumit „vidul Toricelli”, descoperim că nu este vorba de un gol axiologic, ci încărcat cu nonvalori. O astfel de persoană poate fi ușor înclinată într-o direcție greșită, ceea ce se întâmplă azi cu toți cei care cred în retorica agresivă a propagandei ruse, care vrea să schimbe ordinea democratică și să instituie controlul asupra lumii. În mod similar are loc învățarea în contexte educaționale nonformale a comportamentului părinților de către adolescenții de azi – părinți ai viitorului. Deaceia este important să creăm contexte educaționale formale pentru a explora potențialul educativ al instituțiilor de învățământ în direcția profilaxiei și corecției modelelor parentale distorsionate.

Prin urmare, asupra formării atitudinii responsabile a adolescenților față de valoarea parentalității influențează sistemul educațional și tradițiile naționale. În plus, modelul parental atitudinal și comportamental, promovat de mass-media și rețelele sociale este ambiguu, incluzând tendințe generale și preferințe individuale. În lucrarea de față am încercat să conturăm portretul ideal al părintelui de succes, să descriem modelul ideal al parentalității responsabile, să identificăm

trăsăturile generale ale modelului pedagogic de formare a adolescenților pentru rolul de părinte responsabil, reieșind din analiza caracteristicilor formelor de relații soț - soție și relații părinți - copii. Pentru a determina structura modelului respectiv ca componentă țintă, am considerat necesar să identificăm esența componentei metodologice, celei ce se referă la conținut și produs final. Metoda inițială, aplicată de noi, a fost metoda analizei statistice, urmată de metoda inducției și deducției.

Remarcăm că, în ciuda tendinței distructive globaliste asupra relațiilor familiale și parentale, în Republica Moldova predomină relațiile familiale clasice. Obiceiurile și tradițiile naționale continuă să fie considerate drept valori autentice, perene. Astfel, logodna și nunta au loc cu participarea obligatorie a părinților mirilor, precum și a noilor părinți, numiți „nănași”, și care au un rol special, cel de garant al bunăstării spirituale și morale a familiei nou create. Nunta se asociază cu anotimpul de toamnă, unde tinerii căsătoriți primesc în dar cadouri pentru construirea unei „case de piatră”. Recunoaștem că sunt și abatere de la valorile familiale clasice, acest lucru se întâmplă ca urmare a navigării pe rețelele sociale, comunicării și schimbului de experiențe cu adepții formelor alternative a relațiilor conjugale și familiale.

Menționăm, că componenta de conținut a modelului parentalității responsabile trebuie să fie axată pe promovarea valorilor familiale clasice, unde tatăl are rolul de susținător de familie și protector al casei, mama – stăpâna casei și educatoarea copiilor. Experiența familiei adolescentului cu capitaluri materiale și spirituale necesită a fi valorificată pe dimensiunea formării atitudinii responsabile a adolescenților față de valoarea parentalității, și să devină parte a sistemului educațional național. Acest lucru va contribui la ridicarea la cel mai înalt nivel a rolului familiei și obținerea unui rezultat comun al influențelor educaționale formale și nonformale în formarea percepției adecvate a adolescenților cu privire la valoarea parentalității responsabile.

De ce este important ca instituțiile de învățământ să se preocupe de implementarea modelului pedagogic al formării adolescenților pentru parentalitatea responsabilă, elaborat și validat de oamenii de știință ai domeniului cercetat? Răspunsul este la suprafață. Tradițiile naționale sunt acum supuse unui atac puternic în două direcții: globalizării educației și impactului subculturii preferate de adolescenții de azi – viitorii părinți. Astăzi sunt la modă căsătoriile între persoane de același sex, în unele țări - și legalizate. Astfel sunt afectate datinile și obiceiurile naționale, valorile tradiționale ale familiei divine. Consecințele globalizării se resimt și în componenta moral-spirituală a personalității adolescentului.

Constatăm, că calitatea formării adolescenților pentru viitor pe dimensiunea descoperirii, acceptării și promovării valorii parentalității responsabile este amenințată în egală măsură de stilul de viață preferat de tână generație. Astfel, sibirismul și consumismul ca stiluri de viață preferate de adolescenții prezentului – părinții viitorului, are un efect corupător asupra integrității personalității. Exagerarea valorii banilor; dorința de a consuma cât mai multe valori fără a și participa la crearea lor; disprețul față de munca fizică, orientarea spre satisfacții fiziologice fără asumarea responsabilităților – toate acestea fac parte din lista aspirațiilor unei părți semnificative a adolescenților.

Adevărul este, că dacă instituțiile de învățământ și familia nu vor implica copiii în procesul de producere a bunurilor materiale și spirituale, atunci aceștia riscă să nu descopere adevărata valoare a bunurilor consumate, vor disprețui munca fizică, încercând să paraziteze pe spinarea părinților și oamenilor muncii. Astăzi adolescenților li se oferă accesul liber la diverse rețele sociale și mobile, percepute ca factori de influență socială. Acești factor au un impact mai puternic asupra conștiinței și comportamentului adolescenților decât modelul parental propus de către familie și școală. Faptul că computerele și telefoanele mobile au transformat tinerii în interlocutori, spectatori și jucători virtuali,

nu este o noutate pentru nimeni. Dar antidotul nu a fost încă găsit. Unii dintre ei, precum cei care preferă jocuri pe calculator, sunt deja dependenți de activitatea ludică, și necesită intervenție psihoterapeutică. Procesul a început cu așa-zisa „cipizare”, în sens de înlocuire a numelui real al persoanei concrete cu o parolă, după care, adolescentul, cel puțin se poate ascunde, sau să se dea drept persoană importantă, meritoasă.

Remarcăm, că modelul familiei clasice presupune dorința tinerilor căsătoriți de a da naștere unui copil ca rezultat al iubirii. Pe când în modelul familiei contemporane aceasta dorință poate să nu se regăsească. Observăm tendința domnișoarelor de azi de a căuta în persoana soțului un „tătic” care să o sponsorizeze, iar domnii tineri – „femei de afaceri” și se compac în rolul de gigolo. Adolescenții sunt contaminați de aceste vicii, fără a fi formați special pentru meseria de părinte. Ei continuă să învețe din greșelile proprii, până revin în albia valorii paternității și maternității divine. Dar acest lucru poate să nu se întâmple. În cazul dat, în momentul când vor deveni părinți, riscă să treacă prin sindromul incapacității parentale, să nu fie capabili să obțină succes în realizarea rolului de părinte, rol care presupune muncă zilnică și responsabilitate. Armonia și echilibrul relațiilor între partenerii conjugalii sunt edificate și menținute, în esență, de comunicare și stabilirea relațiilor intime/sexuale, iar odată cu apariția primului copil în familie, viața sexuală are de suferit unele modificări [1, p.9-10]. La această concluzie am ajuns prin metoda inductivă.

Aplicarea metodei deducției pedagogice a făcut posibilă elaborarea strategiilor de evaluare a nivelului cunoașterii și recunoașterii de către adolescenți a valorii parentalității tradiționale, formării imaginii adecvate despre rolul de părinte responsabil. Considerăm, că rolul cadrelor didactice, ca și cel al preoților, constă în promovarea persistentă a valorii parentalității divine, bazată pe căsătoria legală, pe respect reciproc și realizarea responsabilă a rolului parental. Metodei deducției pedagogice ne-a condus spre elaborarea propriei definiții a conceptului de parentalitate responsabile: *„Parentalitatea responsabilă este caracteristica cuplului format din doi tineri care dau naștere unui copil conceput drept valoare supremă, uniți prin alegerea partenerului liberă și conștientă, prin dragoste autentică și compatibilitate axiologică, diferiți după criteriul de gen, pregătiți sub aspect psihopedagogic pentru realizarea cu succes a rolului de părinte, capabili să-și asume deplina responsabilitate pentru creșterea, îngrijirea și educația copilului procreat”*. Definiția respectivă face referire la necesitatea lăuntrică a ființei umane de a da naștere urmașilor, dând dovadă de recunoștință față de strămoși pentru dăruirea vieții, aducându-și contribuția în dezvoltarea „arborelui genealogic” și progresului țării.

În această ordine de idei, una din responsabilitățile profesorilor și părinților include evaluarea continuă și constantă a calității formării adolescenților, fiilor și fiicelor pentru rolul de părinte responsabil. Evaluarea formării adolescenților pentru viitor în contextul promovării valorii parentalității responsabile se va face pentru fiecare adolescent în parte, individual. Evaluarea inițială și cea formativă a adolescentului concret nu poate fi înlocuită de nici o evaluare colectivă și analiză statistică, deoarece se referă la convingerile și prioritățile personale ale celui supus evaluării pe dimensiunea cercetată. Acest lucru trebuie avut în calcul pentru a corecta la timp, în caz de necesitate, percepția adolescenților cu privire la valoarea parentalității. Această intervenție educațională necesită a fi făcută prin metode nonviolente, evitând orice constrângere și etichetare. Cel mai potrivit este să folosim metoda discuțiilor persuasive, practicilor bune, exemplurilor descrise în operele literare și artă. În caz contrar, riscăm să obținem opusul. Așadar, studierea problemei evaluării calității formării adolescenților pentru viitor pe dimensiunea promovării valorii parentalității responsabile este determinată de necesitatea de a consolida și îndrepta forțele creative ale agenților educaționali spre

prevenirea atitudinilor negative a adolescenților față de fenomenului parentalității, corectării lor prompte. Modelele parentale distorsionate ale familiei de origine a adolescentului necesită a fi modificate ca formă și conținut din perspectiva interdependenței relațiilor familiale, parentale și sociale, bazate pe cunoașterea diversității formelor de cupluri maritale.

Concluzii: Responsabilitatea de a gestiona, coordona eforturile agenților educaționali în formarea adolescenților pentru rolul de părinte responsabil cade pe umerii instituțiilor de învățământ, luându-se în calcul nivelul inițial de pregătire a adolescenților pe dimensiunea cercetată, nivel achiziționat în diverse contexte educaționale formale, nonformale și informale. Acest lucru este important pentru sporirea prestigiului și valorii parentalității divine, preîntâmpinarea fenomenului childfree cu contribuții în realizarea politicilor statului cu privire la remedierea situației demografice, creșterii natalității. În așa fel vom reuși să nu repetăm soarta Atlantidei, care a fost înghițită de apele oceanului, în sens că vom putea să evităm dispariția noastră ca stat de pe harta lumii, pericol care se face a fi simțit din cauza creșterii numărului tot mai mare de tineri orientați spre nonparentalitate ca stil de viață.

Bibliografie:

1. CEBAN, V., CALARAȘ C. *Educația parentală pas cu pas: Managementul eficient al rolului de părinte. Suport informativ – caiet de lucru*. Chișinău: UPSC, 2016. 140p. ISBN 978-9975-3347-7-8
2. OVCERENCO, N. *Educația pentru parentalitate în contextul globalizării. Studiu monografic*. Chișinău: UPSC, 2016. 321p. ISBN 978-9975-46-207-5
3. ROTARU, I.C., OVCERENCO, N. Valoarea formativă a curriculumului educației tehnologice privind formarea preadolescentului pentru rolul de părinte responsabil. În: *Acta et commentationes* Nr.1(19) / 2020, p.108-118. ISSN 2587-3636